

POSTANOWIENIE

Dnia 27 listopada 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w osobie sędziego SA Urszuli Iwanowskiej, po rozpoznaniu w dniu 27 listopada 2014 r., na posiedzeniu niejawnym,

sprawy z odwołania A. J.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o ustalenie obowiązku ubezpieczenia społecznego

na skutek zażalenia ubezpieczonej na postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie VI Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 11 września 2014 r., sygn. akt VI U 644/13,

postanawia: oddalić zażalenie.

SSA Urszula Iwanowska

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 31 maja 2014 r. A. J. zwróciła się do Sądu Okręgowego w Szczecinie z wnioskiem o przyznanie pełnomocnika z urzędu oraz zwolnienie od kosztów sądowych, powołując się na trudną sytuację majątkową oraz na fakt choroby nowotworowej i składając na wezwanie Sądu stosowne oświadczenie o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania. Zarządzeniem z dnia 4 sierpnia 2014 r. ubezpieczona została wezwana do jego uzupełnienia w terminie 7 dni przez dokładny opis nieruchomości i ruchomości np. samochodów (wraz z odpisami postanowień o ich zajęciu), których jest właścicielem, złożenie odpisu zeznania podatkowego za 2012 i 2013 rok - pod rygorem oddalenia wniosku o zwolnienie od kosztów i przyznanie pełnomocnika z urzędu.

Zobowiązanie przesłane za pośrednictwem (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością nie zostało przez ubezpieczoną odebrane mimo dwukrotnego, prawidłowego awizowania.

Mimo upływu określonego terminu ubezpieczona nie uzupełniła oświadczenia we wskazanym przez Sąd zakresie.

Postanowieniem z dnia 11 września 2014 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił wniosek.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że zgodnie z art. 117 § 1 i 2 k.p.c. strona zwolniona przez sąd od kosztów sądowych w całości lub części, może domagać się ustanowienia adwokata lub radcy prawnego. Osoba fizyczna, niezwolniona przez sąd od kosztów sądowych, może się domagać ustanowienia adwokata lub radcy prawnego, jeżeli złoży oświadczenie, z którego wynika, że nie jest w stanie ponieść kosztów wynagrodzenia adwokata lub radcy prawnego bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny.

W niniejszej sprawie - w ocenie Sądu Okręgowego - złożone przez ubezpieczoną oświadczenie majątkowe było niekompletne i budziło wątpliwości albowiem wynikało z niego, że ubezpieczona jest właścicielką domu oraz innych nieruchomości, jednakże nie zostały one w tym oświadczeniu opisane i nie zostało dołączone postanowienia o ich zajęciu. Wnioskodawczyni nie udokumentowała nadto wysokości dochodów z prowadzonej działalności gospodarczej. Nadto na wezwanie Sądu (doręczone prawidłowo w świetle treści art. 139 k.p.c.) o uzupełnienie powyższych danych pod rygorem oddalenia wniosku, ubezpieczona w żaden sposób nie ustosunkowała się do zobowiązania Sądu, nie dołączyła też do akt sprawy dokumentów, o których złożenie zwracał się Sąd.

W tej sytuacji Sąd Okręgowy uznał, że złożone przez ubezpieczoną oświadczenie o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania nie stanowiło wystarczającej podstawy do uwzględnienia wniosku skarżącej, a ponadto było zbieżne z uprzednimi oświadczeniami składanymi przy okazji innych, już rozpoznanych wniosków o zwolnienie od kosztów i ustanowienie pełnomocnika.

Z powyższym postanowieniem Sądu Okręgowego nie zgodziła się A. J., która w złożonym zażaleniu wniosła o jego zmianę i przyznanie pełnomocnika z urzędu oraz o zwolnienie od ponoszenia kosztów sądowych w całości.

Skarżąca podniosła, że sąd pierwszej instancji nie uwzględnił, iż ubezpieczona jest osobą chorą nieuleczalnie (czerniak z przerzutami), dodatkowo także występują schorzenia psychiatryczne. Nadto wnioskodawczyni wskazała, że korespondencja doręczana jest po terminie co również wpływa na leczenie szpitalne.

Sąd Apelacyjny rozważył, co następuje:

Zażalenie A. J. okazało się nieuzasadnione.

Sąd Apelacyjny w całości podziela ustalenia faktyczne i rozważania prawne przedstawione w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia.

W odpowiedzi na zarzut nieuwzględnienia sytuacji zdrowotnej wnioskodawczyni należy wskazać, że zgodnie z art. 102 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (j. t. Dz. U. z 2014 r., poz. 1025 ze zm.) zwolnienia od kosztów sądowych może się domagać osoba fizyczna, jeżeli złoży oświadczenie, z którego wynika, że nie jest w stanie ich ponieść bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. Natomiast ust. 2 zd. 1 przywołanego artykułu stanowi, że do wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych powinno być dołączone oświadczenie obejmujące szczegółowe dane o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania osoby ubiegającej się o zwolnienie od kosztów.

W niniejszej sprawie skarżąca składając oświadczenie o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania wskazała, że posiada budynek mieszkalny oraz dwie inne nieruchomości, z zaznaczeniem, że majątek ten jest zajęty przez komorników, banki i wierzycieli.

W orzecznictwie od lat utrwalone jest stanowisko, którego wyrazem jest postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2010 r., II PZ 34/09 (LEX nr 603836), w którym wskazano, że uwzględnienie wniosku o zwolnienie od ponoszenia kosztów sądowych następuje po rozważeniu przez sąd okoliczności odnoszących się do stanu rodzinnego, majątkowego, dochodów i źródeł utrzymania osoby ubiegającej się o zwolnienie. Wymaganie to wiąże się między innymi z tym, że zwolnienie osoby fizycznej z obowiązku uiszczenia przez nią opłaty sądowej może prowadzić do sytuacji, w której dochodzenie swych racji na drodze postępowania sądowego - zwłaszcza w razie przegrania sporu przez osobę zwolnioną od kosztów sądowych - następuje na koszt Skarbu Państwa, a więc wszystkich podatników. Opłaty sądowe stanowią rodzaj danin publicznych. Zwolnienia od ponoszenia tego rodzaju danin stanowi odstępstwo od konstytucyjnego obowiązku ich powszechnego i równego ponoszenia, wynikającego z art. 84 Konstytucji RP. Dlatego też zwolnienia mogą być stosowane w sytuacjach wyjątkowych, gdy istnieją uzasadnione powody do przerwania ciężaru dotyczącego danej osoby na współobywateli. Z ich bowiem środków pochodzą dochody budżetu państwa, z których pokrywa się koszty postępowania sądowego w razie zwolnienia skarżącego z obowiązku ich ponoszenia. Natomiast w postanowieniu z dnia 4 kwietnia 2012 r., I CZ 7/12 (LEX nr 1164724), wskazano, że instytucja zwolnienia od kosztów sądowych stanowi pomoc państwa dla osób ubogich, które wykażą, iż mimo starań nie były w stanie, ze względu na niezależną od nich, złą sytuację majątkową, zgromadzić bez uszczerbku dla utrzymania siebie i rodziny odpowiednich środków na prowadzenie procesu sądowego.

Ponieważ skarżąca mimo zobowiązania sądu pierwszej instancji do uzupełnienia oświadczenia o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania nie uczyniła tego, słusznie Sąd Okręgowy uznał, iż nie wykazała, że nie jest w stanie ponieść kosztów postępowania, a jest to także warunek ustanowienia pełnomocnika z urzędu.

Nadto również w zażaleniu A. J. nie wskazała danych, które pomogły by ocenić odmiennie jej wnioski. Sama sytuacja zdrowotna skarżącej nie jest wystarczającym uzasadnieniem do uwzględnienia wniosku o zwolnienie od kosztów i ustanowienia pełnomocnika z urzędu.

Skoro wnioskodawczyni posiada majątek i nie wykazała, że nie może bez uszczerbku koniecznego utrzymania siebie i rodziny ponieść kosztów postępowania to brak podstaw do uwzględnienia obu wniosków.

Przy czym należy także mieć na uwadze, że A. J. w sprawie wystąpiła z ponownym wnioskiem o zwolnienie od kosztów i ustanowienie pełnomocnika z urzędu. Pierwsze wnioski zostały rozpoznane przez Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 3 lutego 2014 r., a następnie przez Sąd Apelacyjny – postanowieniem z dnia 28 kwietnia 2014 r. W obu orzeczeniach podkreślono, że wnioskodawczyni wykazała posiadany majątek a nie wykazała, iż mimo tego nie może ponieść kosztów sądowych bez uszczerbku koniecznego utrzymania siebie i rodziny. Sytuacja ta powtórzyła się w niniejszym postępowaniu. Skarżąca już powinna zdawać sobie sprawę, że występując z wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych i ustanowienie pełnomocnika z urzędu musi wykazać okoliczności uzasadniające te wnioski. Mimo, że sąd każdorazowo wzywał A. J. do wykazania tych okoliczności, szczegółowo podając jakie dowody winna ubezpieczona przedłożyć, skarżąca nie wykonała nałożonego zobowiązania. Zaniechanie ze strony skarżącej doprowadziło do oddalenia jej wniosków jako nieuzasadnionych.

W przedstawionych powyżej okolicznościach, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 397 § 2 k.p.c. w związku z art. 385 k.p.c., oddalił zażalenie ubezpieczonej jako nieuzasadnione.

SSA Urszula Iwanowska